ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

I

Այսօր միայն առիթ ունեցայ տեսնելու և կարդալու «Լուսոյ» ամսագրի №№ 5—6-ում (եր. 169—170) Վ. Ա. ստորագրութեամբ նամակը, վերաբերեալ «պատմագիրք Հայոց» գործի հրատարակութեան։ Խնդրում եմ ամսագրի մատակայ համարում տպագրել ներկայ պատասխանս այդ նամակին։

Ճիշտ չէ, երբ թէ գեր. Սուքիաս արքեպիսկոպոսը, 6000 ռուբլի նուիրելով պատմագրքի հրատարակութեան նպաստ՝ «մի քանի պայմաններ էր դրել հրատարակիչներին»։ Նա ոչ մի պայման իւր կողմից չէ դրել։ Հրատարակութիւնը Էջմիածնի անունով կոչելու առաջարկութիւնը ծագել է աշխատակիցների կողմից, որին ես համաձայնութիւն եմ տուել մի յայտնի պայմանով, իսկ առաջին հատորի վաճառումից գոյացած դրամով երկրորդ հատորը տպելու միտքը ինձ է պատկանում։

Մինչև այժմ լոյս ընծայուած մի գրքոյկի, Ղազար Փարպեցու վրայ, որ կազմում է Ա. հատորի չորրորդ գիրքը՝ չէ դրուած ոչ նուիրատուի անունը և ոչ «Էջմիածնի հրատարակութիւն» վերնագիրը այն պատճառով, որ այս և այսպիսի յիշատակութիւնները դրուելու են ամեն մի հատորի ընդարձակ վերնագրում, և ոչ թէ ամեն մի գրքոյկի վրայ, որ կրում է կարճ վերնագիր։ Ըստ այսմ՝ Կորիւնի վրայ, որ Ա. հատորի առաջին գրքոյկը կը կազմէ՝ կդրուի նուիրատու Սուքիաս արքեպիսկոպոսի անունը և «Հրատարակութիւն սրբոյ Էջմիածնի» յիշատակութիւնը (եթէ իմ դրած մի յայտնի պայմանը իրագործուի)։

Ճիշտ է Վ. Ա-ի նամակի մի դիտողութիւնը միայն, որ հրատարակութիւնը շատ է ձգձգուում։ Ներկայումս մամուլի տակ է Ա. հատորի երկրորդ գրքոյկը, Ագաթանգեղոսը, և մեծ մասամբ տպագրուած է։ Նա վաղուց վերջացած կլինէր՝ եթէ անպատեհ կերպով մի թիւրիմացութիւն չծագէր մի աշխատակցի և հրատարակիչների մէջ, որի շնորհիւ տպագրելի նիւթի շարունակութիւնը դեռ չեմ ստացել։ Յոյս ունեմ, որ այս թիւրիմացութիւնը կվերանայ և գործը անխափան կշարունակուի սեպտեմբերից. իսկ եթէ այս չյաջողի, հարկադրուած կլինեմ հասարակութեան առաջ պարզել գործի բոլոր հանգամանքները, և այն ժամանակ հասարակութիւնը կդատէ, ով է մեղաւորը։

Ինձ համար մութ է մնում Վ. Ա-ի նամակի մի խօսքը.— «ինչ իրաւունքով կամայական գործածութիւն է տուած օտարի սեպհականութեան»։ Եթէ «օտարի սեպհականութիւն» ասելով Վ. Ա. հասկանում է Սուքիաս արքեպիսկոպոսի Պատմագրքի հրատարակութեան նուիրած 6000 ռուբլին, այս գումարին ոչ մի կամայական գործածութիւն չէ տրուած, այլ նա ծառայել է և պիտի ծառայէ բուն այն նպատակին, որի համար

նուիրուած է. իսկ եթէ ուրիշ բան է ուզում ասել նամակի հեղինակը, այն ես արդէն չեմ հասկանում։ *)

28 օգոստոսի 1906, ՍՏ. ՄԱԼԽԱՍԵԱՆՑ
Ախալցխայ։

II

Խմբագրութեան «Լումայ» ամսագրի.

Խնդրում ենք մի անկիւն շնորհէք Ձեր թերթի էջերում նորին Պայծառափայլութեան տ. Փոխարքայի թոյլտուութեամբ ս. Էջմիածնի անտառում Մայիսի 21-ին կազմած ժողովրդական զբօսանքի մտից և ելից հաշուին։

Մուտք.

Ա.) 30 հոգուց ստացուած է մօտ 1000 կտոր իրեղէն վիճակախաղի համար, որից զուտ արդիւնք գոյացաւ, տոմսակը 25 կ. 250 ռուբ. բ.) մուտքի տոմսակներից՝ 167 ռ. 25 կ. գ.) բուֆէտը՝ 132 ռ. 75 կ. դ.) դրամական նուէրներ զանազան տեղերից՝ 3810 ռ. 5 կ. ընդամենը՝ մուտքը եղել է 4360 ռ. 5 կոպ.։

Ելք.

Զբօսանքը կազմելու համար, տախտակամած պատրաստելու համար, բուֆէտի համար պաշարեղէն, Երևանից զինուորական երաժշտական խումբ բերել և տանելը և վարձատրութիւն թէ այդ խմբին և տեղական սազանդարներին, այլ և փոստ – հեռագրական ծախք նուէրները ս. Էջմիածին փոխադրելու համար և մանր ծախք՝ ընդամենը 368 ռուբլի 43 կոպ.։

Զուտ արդիւնքի բաշխումը.

Զուտ արդիւնքը, որ անում է 3991 ռուբ. 62 կ., բաշխուածէ այսպէս.

1.) 591 ռուբ. 62 կ. բաժանուած է Վաղարշապատի աղքատ բնակիչներին և գաղթականներին. նպաստ տրուելէ գլխաւորապէս հագստեղէն և ալիւր։

2.) 400 ռուբ. պահուած է նոյն նպատակի համար առաջիկայ ձմեռային ամիսներին օգնութիւն հասցնելու, երբ ցրտերի պատճառով չքաւոր ընտանիքներն աւելի կարօտ են լինում օգնութեան։

3. 600 ռուբ. յանձնուած է Վաղարշապատի ծխական հոգաբարձութեան այն պայմանով, որ տղայոց և օրիորդաց դպրոցներում այդ գումարի տոկոսներից 4 ռուբլիանոց թոշակներ տրուին աղքատ աշակերտներին որպէս ուսման վճար. իսկ երբ հոգաբարձութիւնը նոր դպրոցական շէնք կառուցանելու լինի, այդ գումարը պիտի գործադրուի դպրոցների համար անհրաժեշտ ուսումնական պիտոյքներ ձեռք բերելու։

---

*) Այս նամակը մամուլի տակ էր, երբ մեր թղթակցից տեղեկացանք, որ գեր. Սուքիաս ա. յանձնել է Ս. Էջմիածնի փաստաբանին՝ դատով վերականգնել իւր իրաւունքը «Պատմ. Հայոց» հրատ. վերաբերեալ։ ԽՄԲ.